



Datum van inontvangstneming : 27/08/2018

Zaak C-476/18

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

23 juli 2018

Verwijzende rechter:

Pesti Központi Kerületi Bíróság (Hongarije)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

11 juli 2018

Verzoekster:

PannonHitel Pénzügyi Zrt.

Verweerster:

WizzAir Hungary Légitársaság Kft.

Pesti Központi Kerületi Bíróság (centrale arrondissementsrechtbank van Pest; hierna: „verwijzende rechter”)

[OMISSIS]

[OMISSIS] [contactgegevens van de verwijzende rechter]

Beschikking

In de zaak ingesteld door [OMISSIS] **PannonHitel Pénzügyi Zrt.** ([OMISSIS] Boedapest [OMISSIS]), verzoekster, tegen **WizzAir Hungary Légitársaság Kft.** ([OMISSIS] Boedapest [OMISSIS]), verweerster,

betreffende een **vordering tot schadevergoeding**

I.

[OMISSIS] [nationale procesrechtelijke elementen]

II.

De verwijzende rechter verzoekt het Hof van Justitie van de Europese Unie om een **prejudiciële beslissing** over de volgende vragen:

1. Dienen de artikelen 5 tot en met 7 van verordening (EG) nr. 261/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 11 februari 2004 tot vaststelling van gemeenschappelijke regels inzake compensatie en bijstand aan luchtreizigers bij instapweigering en annulering of langdurige vertraging van vluchten en tot intrekking van verordening (EEG) nr. 295/91 (hierna: „verordening”) aldus te worden uitgelegd dat passagiers van vluchten waarvan de tijden zijn gewijzigd, voor de toepassing van het recht op compensatie kunnen worden *gelijkgesteld met passagiers van geannuleerde vluchten* en aldus aanspraak kunnen maken op de in artikel 7 van deze verordening bedoelde compensatie, wanneer de luchtvaartmaatschappij de passagiers de dag voor de geplande vertrekdatum informeert over de wijziging van de vluchttijden en de passagiers als gevolg van die wijziging minstens drie uur tijd verliezen ten opzichte van de aanvankelijk geplande aankomsttijd, met andere woorden minstens drie uur later dan het door de luchtvaartmaatschappij oorspronkelijk aangegeven tijdstip op hun eindbestemming aankomen?

2. Dienen de artikelen 5 tot en met 7 van de verordening aldus te worden uitgelegd dat passagiers van vluchten waarvan de tijden zijn gewijzigd, voor de toepassing van het recht op compensatie kunnen worden gelijkgesteld met *passagiers van vertraagde vluchten* en aldus aanspraak kunnen maken op de in artikel 7 van de verordening bedoelde compensatie, wanneer zij als gevolg van die wijziging minstens drie uur tijd verliezen, met andere woorden minstens drie uur later dan het door de luchtvaartmaatschappij oorspronkelijk aangegeven tijdstip op hun eindbestemming aankomen?

[OMISSIS] [nationale procesrechtelijke elementen] **[Or. 2.]**

Motivering

De verwijzende rechter [OMISSIS] [nationale procesrechtelijke elementen] heeft overeenkomstig artikel 19, lid 3, onder b), van het Verdrag betreffende de Europese Unie en artikel 267 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (hierna: „VWEU”) beslist zoals in het dictum is aangegeven. Hieronder volgt een uiteenzetting van de aan de zaak ten grondslag liggende feiten en van de uit te leggen regelgeving.

I. Korte uiteenzetting van de feiten

Artikel 4 van de algemene vervoersvoorwaarden van verweerster luidt als volgt:

„De tijden van vertrek en aankomst zoals die in ons vluchtschema en elders zijn opgenomen, zijn niet gegarandeerd en maken geen deel uit van uw vervoerscontract met ons. We behouden het recht voor om deze te wijzigen. Dergelijke wijziging is steeds onderworpen aan artikel 15.”

Artikel 15.1.1. luidt als volgt:

„Voordat wij uw reservering accepteren, zullen wij u informeren over de geplande vluchttijden die op dat moment gelden en deze zullen in uw reisschema worden vermeld. Het is mogelijk dat wij de geplande vluchttijd, -datum of -route moeten wijzigen (inclusief de plaats van vertrek of de plaats van bestemming) na uitgifte van uw reisschema. Wij zullen u telefonisch of via e-mail over elke wijziging informeren, via het e-mailadres of telefoonnummer dat u bij uw reservering hebt opgegeven. Indien u, in het geval van een wijziging van de vluchttijd, datum of route, de wijzigingen op enigerlei wijze accepteert, zal de overeenkomst tussen u en ons overeenkomstig als gewijzigd worden geacht. Indien u niet de eigenaar bent van het e-mailadres of het telefoonnummer dat bij uw reservering werd opgegeven, is het uw verantwoordelijkheid om navraag te doen bij de eigenaar van het opgegeven e-mailadres of de regelmatige gebruiker van het opgegeven telefoonnummer over kennisgevingen met betrekking tot wijzigingen.”

In artikel 15.1.2. wordt vermeld welke mogelijkheden de passagier heeft indien de gewijzigde vluchttijd of –route voor hem niet aanvaardbaar is. In dat geval dient de passagier contact op te nemen met het callcenter van verweerster. Hij kan ervoor kiezen om zijn vlucht om te laten boeken naar een andere vlucht of zijn reservering te annuleren en terugbetaling van de prijs van het vliegticket te vragen.

Twee passagiers beschikten over een vliegticket met reserveringscode voor vlucht W62451 van verweerster. De tickets waren geboekt door een derde die bij de boeking een telefoonnummer en een e-mailadres opgaf voor kennisgevingen inzake de boeking.

De vlucht van verweerster was een vlucht van Boedapest (Hongarije) naar Larnaca (Cyprus). De afstand tussen de plaats van vertrek en de plaats van bestemming, gemeten volgens de groot-cirkelmethode, bedraagt 1838 km. **[Or. 3.]**

Op de instapkaart van de passagiers was als vertrektijd 14:30 UTC (gecoördineerde wereldtijd) op 6 september 2016 vermeld.

[Verzoekster] heeft op 5 september 2016 om 18:01 en vervolgens op 6 september 2016 om 10:12 een sms-bericht gezonden naar het bij de boeking opgegeven telefoonnummer inhoudende dat de vertrektijd van de vlucht eerst naar 18:20 UTC en vervolgens naar 19:20 UTC was gewijzigd.

Na het instappen van de passagiers is het vliegtuig om 19:35 UTC vertrokken en om 22:26 op de bestemming aangekomen. Ten opzichte van de laatste wijziging van de vertrektijd betekent dit een vertraging van 1 uur en 16 minuten.

Tussen partijen wordt niet betwist dat de algemene voorwaarden van verweerster onderdeel van de overeenkomst uitmaken.

De verwijzende rechter merkt op dat volgens artikel 4 van de algemene voorwaarden van verweerster de vluchttijden weliswaar geen deel uitmaken van de overeenkomst, maar artikel 15.1 van de algemene voorwaarden de wijziging van de vluchttijden en de aanvaarding ervan door de passagier als een wijziging van de overeenkomst beschouwt. Om die reden is de verwijzende rechter van oordeel dat de algemene vervoersvoorwaarden op grond van het hierna in deel II aangehaalde § 6:86, leden 1 en 2, van het burgerlijk wetboek aldus moeten worden uitgelegd dat de vluchttijden deel uitmaken van de overeenkomst.

De passagiers hebben hun vordering tot compensatie, waarop zij menen aanspraak te kunnen maken, aan verzoekster overgedragen.

Het **juridische standpunt van verzoekster** is dat de vlucht ten opzichte van de geplande vertrektijd meer dan drie uur vertraagd was en dat de passagiers derhalve overeenkomstig artikel 7, lid 1, onder b), van de verordening recht hebben op compensatie.

Verzoekster verwijst naar de arresten van het Hof in de gevoegde zaken C-402/07 en C-432/07 en in de gevoegde zaken C-581/10 en C-629/10, waarin het Hof heeft geoordeeld dat de artikelen 5, 6 en 7 van de verordening aldus moeten worden uitgelegd dat passagiers van vertraagde vluchten voor de toepassing van het recht op schadevergoeding met passagiers van geannuleerde vluchten kunnen worden gelijkgesteld en aldus aanspraak kunnen maken op de in artikel 7 van de verordening bedoelde compensatie, wanneer zij door een vertraging van de vlucht drie of meer uren tijd verliezen, dat wil zeggen wanneer zij hun eindbestemming drie of meer uren na de door de luchtvaartmaatschappij aanvankelijk geplande aankomsttijd bereiken.

In bovenvermelde arresten is een verband gelegd tussen de vertraging van een vlucht als bedoeld in artikel 6 en de annulering van een vlucht als bedoeld in artikel 5 van de verordening.

In de onderhavige zaak is de vlucht, uitgaande van de aanvankelijk geplande vertrektijd, met meer dan drie uur vertraging vertrokken en dus logischerwijs met diezelfde vertraging aangekomen op de eindbestemming.

Verzoekster stelt dat door de aanpassing van de vluchttijden een situatie is ontstaan die gelijk te stellen is met die van een vertraagde vlucht, zodat artikel 5, lid 1, onder c), van de verordening van toepassing is. **[Or. 4.]**

De hierboven aangehaalde bepaling van de verordening bepaalt hoe lang vóór de aanvankelijk geplande vertrektijd passagiers, afhankelijk van de duur van de vertraging van de aangeboden andere vlucht, in kennis moeten worden gesteld. In het onderhavige geval informeerde verweerster de passagiers voor het eerst over de wijziging van de vluchttijden de dag vóór de aanvankelijk geplande vertrekdatum. Dit is niet in overeenstemming met het in artikel 5, lid 1, onder c), iii), van de verordening bepaalde tijdsinterval. Verweerster is derhalve verplicht om een compensatie te betalen.

Verzoekster voert tevens aan dat hoewel de huidige tekst van de verordening de wijziging van de vluchttijden niet uitdrukkelijk regelt, er momenteel onder nummer 2013/0072/COD wetgeving in de maak is die strekt tot wijziging van onder meer artikel 6 van de verordening in die voege dat wijziging van de vluchttijden als een geval van langdurige vertraging wordt aangemerkt.

Naar het **juridische standpunt van verweerster** heeft zij de vluchttijden in overeenstemming met de bepalingen van de overeenkomst gewijzigd. De passagiers hebben gebruik gemaakt van de gewijzigde vlucht waardoor de overeenkomst conform de algemene vervoersvoorwaarden is gewijzigd.

Ten opzichte van de laatste wijziging van de vluchttijden bedroeg de vertraging bij aankomst slechts 1 uur en 16 minuten. De passagiers hebben dan ook geen recht op compensatie op grond van artikel 6, lid 1, onder b), van de verordening.

De thans van kracht zijnde tekst van de verordening regelt het geval van wijziging van de vluchttijden niet, zodat de luchtvaartmaatschappij te allen tijde tot een dergelijke wijziging kan overgaan.

II. Toepasselijk nationaal recht

Volgens de verwijzende rechter dient het onderhavige geding overeenkomstig de rechtstreeks werkende, toepasselijke verordening te worden beoordeeld. In § 6:59, lid 1, van het burgerlijk wetboek, dat onderdeel uitmaakt van het Hongaarse recht, wordt het beginsel van de contractvrijheid vastgelegd. Op grond van §§ 6:71 tot en met 81 van het burgerlijk wetboek kunnen algemene contractvoorwaarden onderdeel uitmaken van een overeenkomst.

§ 6:86, leden 1 en 2, van het burgerlijk wetboek luidt:

(1) Contractuele bedingen en wilsverklaringen moeten worden uitgelegd in overeenstemming met de overeenkomst in haar geheel.

(2) Indien de inhoud van een algemene contractvoorwaarde of van een ander contractueel beding waarover niet afzonderlijk is onderhandeld, niet ondubbelzinnig kan worden vastgesteld door toepassing van de bepalingen over de uitlegging van wilsverklaringen en van de in lid 1 omschreven regel, moet de uitlegging worden gekozen die de gunstigste is voor de partij die de overeenkomst aangaat met de partij die het betreffende beding toepast. In geval van een overeenkomst tussen een consument en een onderneming is deze regel van toepassing op de uitlegging van alle contractuele bedingen.

§ 3, lid 1, van de légi személyszállítás szabályairól szóló 25/1999. (II. 12.) Korm. rendelet (regeringsbesluit nr. 25/1999 van 12 februari 1999 tot regeling van het luchtvervoer van passagiers; hierna: „regeringsbesluit”) bepaalt dat de luchtvaartmaatschappijen in hun algemene vervoersvoorwaarden gedetailleerde bedingen vastleggen die van toepassing zijn op de overeenkomsten van

luchtvervoer van passagiers en die niet in het burgerlijk wetboek of in dit regeringsbesluit zijn geregeld. Op de algemene vervoersvoorwaarden zijn de bepalingen van het burgerlijk wetboek inzake algemene contractvoorwaarden van toepassing [Or. 5.]

III. Toepasselijk Unierecht

Relevante bepalingen van de verordening:

„Artikel 1

Onderwerp

1. Deze verordening stelt onder de erin genoemde voorwaarden de minimumrechten vast die luchtreizigers hebben bij:

- a) instapweigering tegen hun wil,
- b) annulering van hun vlucht,
- c) vertraging van hun vlucht.

[...]”

„Artikel 2

Definities

Voor de toepassing van deze verordening wordt verstaan onder:

[...]

l) ‚annulering’: het niet uitvoeren van een geplande vlucht waarop ten minste één plaats was geboekt.”

„Artikel 5

Annulering

1. In geval van annulering van een vlucht:

[...]

c) hebben de betrokken passagiers recht op de in artikel 7 bedoelde compensatie door de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert, tenzij

i) de annulering hun tenminste twee weken voor de geplande vertrektijd wordt meegedeeld, of

ii) de annulering hun tussen twee weken en zeven dagen voor de geplande vertrektijd wordt meegedeeld en hun een andere vlucht naar hun bestemming wordt aangeboden die niet eerder dan twee uur voor de geplande vertrektijd vertrekt en hen minder dan vier uur later dan de geplande aankomsttijd op de eindbestemming brengt, of

iii) de annulering hun minder dan zeven dagen voor de geplande vertrektijd wordt meegedeeld en hun een andere vlucht naar hun bestemming wordt aangeboden die niet eerder dan één uur voor de geplande vertrektijd vertrekt en hen minder dan twee uur later dan de geplande aankomsttijd op de eindbestemming brengt.

2. Wanneer de passagiers wordt meegedeeld dat de vlucht is geannuleerd, wordt uitgelegd welk alternatief vervoer er voorhanden is.

3. Een luchtvaartmaatschappij die een vlucht uitvoert, is niet verplicht compensatie te betalen als bedoeld in artikel 7 indien zij kan aantonen dat de annulering het gevolg is van buitengewone omstandigheden die ondanks het treffen van alle redelijke maatregelen niet voorkomen konden worden.

4. De bewijslast inzake het al of niet melden van de annulering van de vlucht aan de passagier en het tijdstip waarop dat geschiedt, ligt bij de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert.” **[Or. 6.]**

„Artikel 6

Vertraging

1. Wanneer een luchtvaartmaatschappij die een vlucht uitvoert redelijkerwijs kan verwachten dat een vlucht een vertraging tot na de geplande vertrektijd oploopt, en wel:

[...]

b) van drie uur of meer voor alle vluchten binnen de Gemeenschap van meer dan 1500 km en voor alle andere vluchten tussen 1500 en 3500 km, of

c) van vier uur of meer voor alle vluchten die niet onder a) of b) vallen,

wordt de passagiers door de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert, bijstand geboden als bedoeld in

i) artikel 9, lid 1, onder a), en artikel 9, lid 2, en

ii) artikel 9, lid 1, onder b), en artikel 9, lid 1, onder c), in geval de vertrektijd, naar redelijkerwijs wordt verwacht, ten vroegste daags na de geplande vertrektijd is, en

iii) artikel 8, lid 1, onder a), in geval van een vertraging van ten minste vijf uur.

2. In ieder geval volgt de aanbieding van de bijstand binnen de in dit artikel voor iedere vluchtafstand bepaalde tijdspanne.”

„Artikel 7

Recht op compensatie

1. Wanneer naar dit artikel wordt verwezen, krijgen de passagiers compensatie ten belope van:

[...]

b) 400 EUR voor alle intracommunautaire vluchten van meer dan 1500 km, en voor alle andere vluchten tussen 1500 en 3500 km;

[...]

Bij de bepaling van de afstand wordt gekeken naar de laatste bestemming waar de passagier als gevolg van de instapweigering of annulering na de geplande tijd zal aankomen.

[...]

4. De in de leden 1 en 2 vermelde afstanden worden gemeten volgens de grootcirkelmethode (ortodromische lijn).”

„Artikel 15

Uitsluiting van ontheffing

1. De uit deze verordening voortvloeiende verplichtingen ten aanzien van de passagier kunnen niet worden beperkt of teniet worden gedaan door middel van bijvoorbeeld een beperkings- of ontheffingsclausule in de vervoerovereenkomst.

2. Indien een dergelijke beperkende of ontheffingsclausule niettemin wordt aangevoerd tegen een passagier, of indien de passagier niet juist is ingelicht omtrent zijn rechten en daardoor een lagere compensatie heeft aanvaard dan die waarin is voorzien in deze verordening, heeft de passagier het recht alsnog de nodige stappen te ondernemen bij de bevoegde rechtbanken of instanties **[Or. 7.]** voor het verkrijgen van een aanvullende compensatie.”

Het Hof van Justitie heeft in de arresten in de gevoegde zaken C-402/07 en C-432/07 en in de gevoegde zaken C-581/10 en C-629/10 geoordeeld dat passagiers van vluchten met een langdurige vertraging voor de toepassing van het in artikel 7 van de verordening bedoelde recht op compensatie gelijkgesteld kunnen worden met passagiers van geannuleerde vluchten. In bovenstaande arresten is onder meer verwezen naar het beginsel van gelijke behandeling.

In punt 48 van het arrest in de gevoegde zaken C-402/07 en C-432/07 wordt het beginsel van gelijke behandeling als volgt omschreven: „*Elke gemeenschapshandeling dient in overeenstemming met het gehele primaire recht te worden uitgelegd, daaronder begrepen het beginsel van gelijke behandeling, dat vereist dat vergelijkbare situaties niet verschillend en verschillende situaties niet gelijk worden behandeld, tenzij dit objectief gerechtvaardigd is (arresten van 14 december 2004, Swedish Match, C-210/03, Jurispr. blz. I-11893, punt 70, en 10 januari 2006, IATA en ELFAA, C-344/04, Jurispr. blz. I-403, punt 95).*”

Ook in punt 33 van het arrest in de gevoegde zaken C-581/10 en C-629/10 wordt het beginsel van gelijke behandeling onderstreept.

Volgens punt 55 van het arrest in de gevoegde zaken C-402/07 en C-432/07:

„Meer bepaald verschilt de situatie van passagiers van vertraagde vluchten nauwelijks van die van passagiers van geannuleerde vluchten die overeenkomstig artikel 5, lid 1, sub c),-iii), van verordening nr. 261/2004 een andere vlucht aangeboden krijgen en in extremis, op het ogenblik zelf dat zij op de luchthaven aankomen, ervan op de hoogte kunnen worden gebracht dat de vlucht is geannuleerd (zie arrest van 9 juli 2009, Rehder, C-204/08, Jurispr. blz. I-00000, punt 19).”

IV. Toelichting bij de prejudiciële vragen

Volgens de verwijzende rechter dient het onderhavige geding overeenkomstig de rechtstreeks werkende, toepasselijke verordening te worden beoordeeld. Hiertoe is uitlegging van de verordening vereist.

Aangezien het gaat om een Unierechtelijke bepaling is het Hof bij uitsluiting bevoegd voor de uitlegging ervan (zie artikel 267 VWEU). Daarom dient, alvorens ten gronde uitspraak wordt gedaan, de behandeling te worden geschorst teneinde overeenkomstig artikel 267 van het VWEU een prejudiciële beslissing van het Hof te verkrijgen over de in het dictum van de onderhavige beschikking geformuleerde vragen, en wel om de volgende redenen:

Met betrekking tot de eerste vraag:

De huidige tekst van de verordening waarborgt dat passagiers van geannuleerde vluchten recht hebben op compensatie **[Or. 8.]**. Het Hof heeft dit recht in de voornoemde arresten uitgebreid naar passagiers van vluchten met een langdurige vertraging, aangezien de situatie van deze passagiers in voorkomend geval nauwelijks verschilt van de situatie van passagiers van wie de vlucht is geannuleerd.

Deze ruime uitlegging is onder meer gebaseerd op het beginsel van gelijke behandeling.

De verwijzende rechter stelt zich op het standpunt dat de artikelen 5 tot en met 7 van de verordening aldus kunnen worden uitgelegd dat passagiers van vluchten waarvan de vluchttijden zijn gewijzigd, zich feitelijk in een soortgelijke situatie bevinden als passagiers van wie de vlucht is geannuleerd en die een andere vlucht aangeboden krijgen. Het is mogelijk dat die andere vlucht ten opzichte van de oorspronkelijk geplande vlucht eerder vertrekt of later op de eindbestemming aankomt. Voor de passagiers zijn de tijdstippen van vertrek en aankomst, de vluchtroute en de omstandigheden van de eventuele overstappen relevant. Vanuit deze invalshoek is er geen wezenlijk verschil of de passagiers met dezelfde vlucht, maar met gewijzigde vluchttijden reizen, dan wel met een andere vlucht die is aangeboden na annulering van de oorspronkelijk geplande vlucht.

De huidige tekst van de verordening regelt evenwel niet het geval van wijziging van de vluchttijden, zodat bij een letterlijke uitlegging van de verordening de betrokken passagiers in het geheel geen recht hebben op bijstand en/of compensatie en luchtvaartmaatschappijen passagiers op elk willekeurig moment kunnen informeren over een wijziging van de vluchttijden, zonder rekening te houden met de in artikel 5, lid 1, onder c), vastgestelde minimumtermijnen die voor de kennisgeving in acht dienen te worden genomen. In het onderhavige geval zijn de passagiers kort voor de oorspronkelijk geplande vertrektijd geïnformeerd over de wijziging van de vluchttijden, zodat het voor hen moeilijk was om een doordachte beslissing te nemen over het aanvaarden van de wijziging of het kiezen van één van de overige, in artikel 15.1.2. van de algemene vervoersvoorwaarden van verweerster opgesomde mogelijkheden. Een ander nadeel voor de passagiers bestaat erin dat verweerster op grond van haar algemene vervoersvoorwaarden in geval van wijziging van de vluchttijden de aankomst- en vertrektijden en de vluchtroute zonder enige beperking kan wijzigen.

De letterlijke toepassing van de huidige tekst van de verordening is daarom nadelig voor passagiers van vluchten waarvan de tijden zijn gewijzigd. Indien deze passagiers in een soortgelijke situatie verkeren als passagiers van geannuleerde vluchten, kan het overeenkomstig het door het Hof geformuleerde beginsel van gelijke behandeling gerechtvaardigd zijn dat deze passagiers ook recht hebben op de in artikel 7 van de verordening bedoelde compensatie.

De door verzoekster aangehaalde lopende wetgevingsprocedure lijkt eveneens bovenstaande argumentatie te steunen.

Tegen deze ruime uitlegging zou evenwel het argument kunnen worden ingebracht dat het Hof in bovengenoemde arresten bij de uitlegging van de verordening een verband heeft gelegd tussen annulering en vertraging van vluchten, die beide worden geregeld in die verordening. De huidige tekst van de verordening bevat daarentegen geen bepalingen betreffende de wijziging van de vluchttijden. Gelet op de formulering van artikel 1 regelt de verordening niet het geval van wijziging van de vluchttijden. De hierboven geschetste ruime uitlegging zou om die reden kunnen worden aangemerkt als wetgevende activiteit waarmee de hangende wetgevingsprocedure houdende wijziging van de verordening in feite

wordt omzeild. Voor een uitputtende regeling van deze kwestie dient in detail te worden bepaald onder welke voorwaarden passagiers van vluchten waarvan de vluchttijden zijn gewijzigd, aanspraak kunnen maken op bijstand en/of compensatie, alsmede op welke concrete vorm van bijstand en/of compensatie zij recht hebben. **[Or. 9.]**

Met betrekking tot de tweede vraag:

De kern van de tweede vraag is of passagiers van vluchten waarvan de tijden zijn gewijzigd, direct met passagiers van geannuleerde vluchten gelijkgesteld kunnen worden, dan wel dit verband slechts indirect is. In het laatste geval kunnen passagiers van vluchten waarvan de tijden zijn gewijzigd, gelijkgesteld worden met passagiers van langdurig vertraagde vluchten, die op hun beurt kunnen worden gelijkgesteld met passagiers van geannuleerde vluchten.

De bij de eerste vraag uiteengezette overwegingen zijn mutatis mutandis van toepassing op de tweede vraag.

Aangezien de huidige tekst van de verordening het geval van wijziging van de vluchttijden in het geheel niet regelt, lijkt een verduidelijking van de voorwaarden ervan ook in het algemeen noodzakelijk. Daartoe is een wetgevingsprocedure in gang gezet. De verwijzende rechter mag geen hypothetische vragen stellen en verzoekt om die reden uitsluitend om uitlegging van de verordening in het licht van de feiten van het onderhavige geding.

Artikel 5, lid 1, onder c), van de verordening biedt luchtvaartmaatschappijen diverse mogelijkheden tot vrijstelling van de verplichting tot het betalen van compensatie. De feiten van dit geding vertonen gelijkenis met de in artikel 5, lid 1, onder c), iii), omschreven situatie, aangezien de passagiers op de dag vóór de oorspronkelijk geplande vertrekdatum in kennis zijn gesteld en zij als gevolg van de wijziging meer dan drie uur tijdverlies hebben geleden. In het onderhavige geval heeft verweerder de vertrektijd van de vlucht niet vervroegd, waardoor het tijdverlies voor de passagiers volledig bestond in een vertraging bij aankomst.

In het geval van de litigieuze vlucht kan een vertraging van drie uur in de zin van artikel 6, lid 1, onder b), van de verordening worden beschouwd als langdurig.

Het antwoord op de voorgaande vragen beïnvloedt de beslissing van de verwijzende rechter in de zaak, aangezien verweerder, uitgaande van de huidige tekst van de verordening, geen compensatie dient te betalen.

Indien echter bij de beantwoording van de eerste of de tweede vraag geconcludeerd kan worden dat de verordening aldus moet worden uitgelegd dat passagiers van vluchten waarvan de tijden zijn gewijzigd, recht hebben op compensatie, is verweerder verplicht om tot die compensatie over te gaan, voor zover niet is voldaan aan de in artikel 5, lid 1, onder c), iii), van de verordening genoemde voorwaarden voor vrijstelling.

Het Hof heeft nog geen uitspraak gedaan over de vraag of en welke rechten passagiers hebben van vluchten waarvan de tijden zijn gewijzigd, en evenmin over de voorwaarden waaronder luchtvaartmaatschappijen kunnen worden vrijgesteld van hun eventuele verplichting tot compensatie, zodat er geen sprake is van een „acte éclairé”.

Evenmin is de uitlegging dermate duidelijk dat zij in de zin van een „acte clair” geen ruimte voor redelijke twijfel laat bestaan. Er zijn namelijk argumenten zowel voor een ruime als voor een restrictieve uitlegging van de verordening. **[Or. 10]**

[OMISSIS] [nationale procesrechtelijke elementen]

Boedapest, 11 juli 2018

[OMISSIS] [ondertekeningen]